

Становище

от

доц. д-р **Надежда Георгиева Митова**, дм. по детска дентална медицина, катедра ДДМ, ФДМ- МУ София, външен член на жури, въз основа на заповед № Р102/25.01.2022 г.относно дисертационен труд на тема:

„Диагностика и контрол на силанизацията при първи постоянни молари“
за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ по докторска програма „Детска дентална медицина“ в професионално направление 7.2. Дентална медицина, област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт.

Докторант на самостоятелна подготовка д-р **Лиляна Христова Щерева**, асистент в катедра ДДМ, ФДМ – МУ Пловдив

Научен ръководител: доц. д-р **Веселина Кондева – Главинкова**, дм

Общо представяне на процедурата и докторанта

Представеният комплект материали на хартиен /електронен носител е в съответствие с Чл.115 (1) и (2) от Раздел I, Процедура за придобиване на ОНС „доктор“ в МУ – Пловдив от Правилник на МУ-Пловдив.

Д-р **Лиляна Христова Щерева** е завършила висшето си образование и придобива образователно-квалификационна степен магистър по дентална медицина през 2016 във ФДМ - МУ Пловдив. От 2017 г. до сега е асистент в катедра Детска дентална медицина при ФДМ, МУ Пловдив. Завършила е ЕГ“Пловдив“, владее английски език (ниво С1), немски език (ниво А2) и участва в англоезичното обучение. Докторантът има отлична компютърна грамотност.

Член е на БЗС и НЗЛДДМ. Участвала е в няколко международни научни форума, посещавала е лекции и курсове за продължаващо обучение по дентална медицина към БЗС.

Структура на дисертационния труд

Представеният ми за рецензиране дисертационен труд е написан на 165 стр. с библиография от 259 литературни източника, от които 6 източника са на кирилица и 6 приложения. Структурата на дисертационния труд включва: 42 стр. литературен обзор; 14 стр. – цел, задачи, материал и методи; 81 стр. резултати, обсъждане и изводи.

Актуалност на темата, цел и задачи

Дисертационният труд разглежда проблеми свързани с диагностиката на оклузалните повърхности на новопробили първи постоянни молари и избора на средство за профилактично покритие на ямки и фисури при тях. Оклузалните повърхности на постоянните детски зъби непосредствено след пробива са най-рисковата локализация за развитие на кариозни лезии. По литературни данни, независимо че ямки и фисури заемат само около 10-12% от общата зъбна повърхност при молари, то оклузалния кариес при тях е 80% - 90 % от общата кариозност при децата. Апликацията на силанти е едно от основните средства за превенция и минимизиране на риска от развитие на оклузален кариес и предотвратяват нуждата от инвазивно лечение, особено при лица с висок риск от развитие на кариес.

Липсата на по-задълбочени изследвания във връзка с кариес-профилактичния ефект на различните видове силанти, както и на диагностичните методи съобразени със съвременната концепция за клиничен контрол и профилактика на появата на зъбен кариес, налага необходимостта от научно проучване по този въпрос, каквато е и целта на настоящия дисертационен труд – „Да се проучат диагностичните възможности на визуалната и флуоресцентната диагностика, кариес-профилактичния ефект и ретензивността на силанти при първи постоянни молари в пробив и влезли в оклузия.“

Анализ на литературен обзор

Литературният обзор показва отличната информираност и теоретична подготовка на докторанта. Обзорът е написан на добър български език и с добър научен стил. Представена е подробна литературна справка по темата, което е отлична основа за обсъждане на резултатите и сравнителен анализ на собствените резултати с подобни от научната литература. Литературният обзор завършва с обобщение, което е обосновка за поставената цел и задачи в дисертационния труд.

Анализ на материал и методи

Целта и задачите са ясно и точно формулирани. Разработени са 6 научни задачи свързани със силанизация и контрол на силанизацията, чрез приложение на визуални и флуоресцентни методи за диагностика при пробили и частично пробили оклузални повърхности на първи постоянни молари. Проведено е проспективно (12 месечно проследяване) проучване на кариес-профилактичния ефект, ефективността и ретензивността на използваните силанти (композитни и с ГЙЦ) при постоянни зъби, като са спазени всички съвременни принципи на профилактика, лечение и моделиране на оралната среда на базата на оценка на риска от кариес при лекуваните деца.

Проучването на диагностичните възможности на визуалната и флуоресцентната диагностика и кариес-профилактичния ефект на силанти при първи постоянни молари в пробив и влезли в оклузия е върху 79 деца на възраст 5-8г., които са посетили катедрата по детска дентална медицина при ФДМ- МУ Пловдив. Използвана е амбулаторна документация в катедрата и са проведени дентални прегледи.

Проведеното проспективно изследване е върху 230 силанизиранни първи постоянни молари на деца 5-8 г. – 152 със силант на композитна основа- Fissurit F на Voco и 78 с глас-йономерният силант на GC Fuji Triage Pink на капсули, проследени за 12 месеца, чрез използване на критерии за визуална оценка по ICDAS II, визуална диагностика с помощта на увеличителна камера VistacamiX Macro използвайки критериите ICDAS II, лазерно-флуоресцентна диагностика с помощта на VistacamiX Proof, и оценка на силанта по модифицираните критерии на Ryge.

Оценени са приложените визуални и флуоресцентни методи за диагностика на оклузалния кариес и контрол на силанизацията чрез ROC- анализ на данните за групата на 7-8 годишните и ROC- анализ на данните за групата на 5-6 годишните

Представени са препоръки за приложението на силанти съобразно риска и състоянието на пробива на моларите.

Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Получените резултати са представени чрез 1 таблица, 11 фигури, 71 диаграми и 6 приложения. Данните са обработени с подходящи статистически методи, анализирани са коректно, обсъдени са в контекста на проведени подобни проучвания в световната литература и са обобщени чрез изчистени, конкретни и отлично систематизирани заключение и изводи.

Дисертационният труд доказва, че силанизирането на оклузалните зъбни повърхности е ефективен метод за превенция на зъбния кариес при децата с висок риск от развитие на зъбен кариес, като прецизната диагностика е определяща за избора на профилактично средство. Приложените визуални и флуоресцентни методи ICDAS II, VistaCamiX Macro по ICDAS II и VistaProof са подходящи за диагностика на оклузалните повърхности и определяне на индикациите за приложение на силанти на композитна основа и на силанти на глас-йономерна основа.

Най-голяма съпоставимост с визуалната диагностика по системата ICDAS II показва диагностика при увеличение с помощта на VistaCamiX Macro. Най-голяма диагностична достоверност притежават визуалната диагностика по системата ICDASII и

диагностиката под увеличение с помощта на VistaCamiX. VistaProof FC и модифицираните критерии на Ryge са добри помощни диагностични средства.

Резултатите от проведеното проучване сочат отличен кариеспрофилактичен ефект и на двата вида използвани силанти, независимо от разликата в ретентивността. Силантът на композитна основа (FissuritF, VOCO) осигурява между 72-95% кариеспрофилактичен ефект (в зависимост от използвания метод на диагностика) на силанизираните повърхности. За едногодишния период на проследяване на зъбните повърхности, пълно отпадане на силанта се наблюдава при едва 8-9% от тях.

Силантът на глас-йономерна основа (Fuji triage, GC) показва още по-добри кариеспрофилактични свойства, като осигурява над 95% превенция на оклузалния кариес за едногодишния период на наблюдение, независимо от слабата си ретентивност. Пълно отпадане на силанта се наблюдава при между 30-40% от проследените повърхности. Това доказва, че силантите на глас-йономерна основа са основно средство на избор при невъзможност за контролиране на влагата, какъвто е случаят при новопробили молари. Въпреки значително по-слабата си ретентивност, те осигуряват отлично кариеспрофилактично действие.

Основните приноси на дисертационния труд са свързани с проучване достоверността на трите диагностичните методи: визуална диагностика по с-мата ICDAS II, диагностика под увеличение с помощта на VistaCamiX Macro по с-мата ICDAS II, диагностика с флуоресцентната камера Vista Proof и модифицираните Ryge критерии за проследяване на кариеспрофилактичния ефект и ретентивността на силантите, като резултатите се съпоставят в рамките на 12-месечно клинично проследяване.

За първи път се проследяват и проучват ретентивността и кариеспрофилактичния ефект на силант на глас-йономерна основа при първи постоянни молари в пробив в продължение на 12 месеца.

Предложени са препоръки за приложение на силанти съобразно риска и състоянието на пробива на първи постоянни молари.

Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Представени са 3 статии по тематиката на дисертационния труд в научни списания и 6 участия в научни форуми. Високо оценявам личното участие на дисертанта в проведените изследвания, получените резултати, приноси и изводи.

Д-р Щерева е млад и перспективен преподавател с определени научни интереси. Тя показва способност да анализира научни резултати и да прави логични изводи и препоръки.

Автореферат

Представеният автореферат е направен според изискванията и отразява основните резултати, постигнати в дисертацията.

Заклучение

Дисертационният труд на тема „Диагностика и контрол на силанизацията при първи постоянни молари“ съдържа научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на МУ - Пловдив. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания, приети във връзка с Правилника на МУ – Пловдив за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантът д-р Лиляна Христова Щерева притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научната специалност „Детска дентална медицина“, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Ще гласувам убедено „ЗА“ присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ на д-р Лиляна Христова Щерева, по докторска програма „Детска дентална медицина“; област на ВО 7. Здравеопазване и спорт; професионално направление 7.2. Дентална медицина.

08.02.2022г.

Изготвил становището:

/доц. д-р Надежда Митова, дм/